

Οι μικροί αρχαιολόγοι της Θράκης

Φάκελος για Εκπαιδευτικούς:

«Αφήγηση Μύθων
Και Παραμυθιών»

Νατάσα Μιχαηλίδου
αρχαιολόγος-μουσειολόγος-ξεναγός, ΜΑ

σε συνεργασία με τους φορείς:

ΙΔΡΥΜΑ ΘΡΑΚΙΚΗΣ
ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ
<http://www.fthrace.gr> e-mail: fthrace@otenet.gr

Ξάνθη, Ιούλιος 2022

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγικά.....	2
2. Το Ίδρυμα Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης	3
3. Η Ακαδημία Ποίησης και Παραμυθιού	4
4. Πρακτικές πληροφορίες	5
5. Τι γίνεται κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος	7
6. Αξιολόγηση	8
7. Ενδεικτική Βιβλιογραφία	9

1. Εισαγωγικά

Ο Φάκελος αυτός περιέχει ενημερωτικό και βοηθητικό συνοδευτικό υλικό για τους «μικρούς αρχαιολόγους της Θράκης» και συγκεκριμένα για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα/παράσταση με τίτλο «Αφήγηση μύθων και παραμυθιών».

Οι «μικροί αρχαιολόγοι» παρουσιάζονται στα σχολεία από το 2011 από εξειδικευμένη αρχαιολόγο-μουσειολόγο-ξεναγό (με επίσημη άδεια για ξεναγήσεις από το Υπουργείο Τουρισμού). Πραγματοποιούνται ως **εκπαιδευτικό πρόγραμμα** σε συνεργασία με το **Ίδρυμα Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης** ή ως αυτόνομες **ξεναγήσεις** σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της Ξάνθης.

Στους «μικρούς αρχαιολόγους της Θράκης» έχουν συμμετάσχει πάνω από **7.000 μαθητές**. Οι δράσεις αυτές έρχονται να ενισχύσουν το εκπαιδευτικό έργο του σχολείου, τη μάθηση μέσω ψυχαγωγικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την προβολή της τοπικής ιστορίας και των μνημείων.

Κατά τη σχολική χρονιά 2022-23 «Οι μικροί αρχαιολόγοι της Θράκης» περιλαμβάνουν τα **εκπαιδευτικά προγράμματα** και τις **ξεναγήσεις** που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 1 και πραγματοποιούνται με την υποστήριξη της **Ακαδημίας Ποίησης και Παραμυθιού**.

	ΤΙΤΛΟΣ	ΘΕΜΑ	ΤΑΞΗ	ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΠΑΙΔΙ
Εκπαιδευτικά Προγράμματα				
1.	Η ανασκαφή των μικρών αρχαιολόγων	Αρχαιολογία και αρχαία μνημεία της Θράκης	Νηπιαγωγεία, Δημοτικά (Α'-Στ')	2 €
2.	Κυνήγι θησαυρού στην Καπναποθήκη Π	Ο καπνός στην Ξάνθη και η Καπναποθήκη Π	Δημοτικά (Γ'-Στ')	2 €
3.	Τα παραμύθια του Καραγκιόζη	Η τέχνη του ελληνικού λαϊκού θεάτρου σκιών	Νηπιαγωγεία, Δημοτικά (Α'-Στ')	2 €
4.	Η ζωή της σκιάς	Θεατρικά παιχνίδια με σκιές και αφήγηση μύθων	Νηπιαγωγεία, Δημοτικά (Α'-Στ')	2 €
5.	Αφήγηση μύθων και παραμυθιών	Μύθοι Αισώπου και λαϊκά παραμύθια από την Ελλάδα και τον κόσμο	Δημοτικά (Α'-Στ')	2 €
6.	Ένας σκόρος στο Λύκειον των Ελληνίδων Ξάνθης	Το αρχοντικό Χασιρτζόγλου και το Λύκειον των Ελληνίδων Ξάνθης	Δημοτικά (Γ'-Στ')	2 €
Εκπαιδευτικές Ξεναγήσεις				
7.	Παραμυθο-ξεναγήση στα αρχαία Αβδηρα	Το Αρχαιολογικό Μουσείο και η αρχαία πόλη των Αβδήρων	Δημοτικά (Α'-Στ')	2 €
8.	Παραμυθο-ξεναγήση στο χάνι Αβέρωφ	Τα χάνια και το ιστορικό κέντρο της Ξάνθης	Δημοτικά (Γ'-Στ')	2 €
9.	Η παλιά Ξάνθη τότε και τώρα	Παλιά πόλη της Ξάνθης: άνθρωποι, κτίρια και περιβάλλον	Δημοτικά (Γ'-Στ')	2 €
10.	Από τον Δανιέλ στον Χατζιδάκι	Το αρχοντικό Δανιέλ και ο Μάνος Χατζιδάκις στην παλιά Ξάνθη	Δημοτικά (Γ'-Στ')	2 €

Πίνακας 1: «Οι μικροί αρχαιολόγοι της Θράκης» με τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τις ξεναγήσεις που περιλαμβάνουν.

2. Το Ίδρυμα Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης

Το Ίδρυμα Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης (ΙΘΤΠ, www.fthrace.gr) είναι ένας μη κυβερνητικός και μη κερδοσκοπικός φορέας που δραστηριοποιείται στο χώρο του πολιτισμού και της εκπαίδευσης. Ιδρύθηκε το **1998** με πρωτοβουλία της κυρίας Βιργινίας Τσουδερού και άλλων φίλων της Θράκης, αποβλέποντας στη **ευρύτερη ανάδειξη του πολιτισμικού κεφαλαίου** της περιοχής, με παράλληλη ανάπτυξη υποδομών και ανθρώπινου δυναμικού.

Στο διάστημα λειτουργίας του, εξελίχθηκε σε **πρότυπο** πολιτισμικής οντότητας με την αξιοποίηση, υποδειγματική **αναστήλωση** και διαχείριση διατηρητέων μνημείων της **βιομηχανικής κληρονομιάς**, με ιστορικό και αισθητικό ενδιαφέρον. Οι ποικίλες δράσεις του Ιδρύματος στεγάζονται σε συγκροτήματα της περιοχής των καπναποθηκών Ξάνθης με συνολική **έκταση** στην παρούσα φάση πλέον των 2.000 τ.μ.

Εικόνα 1: Η Καπναποθήκη Π του ΙΘΠΤ επί της οδού Καπνεργατών 9 στην Ξάνθη.

- Οι **εκθέσεις** καταξιωμένων καλλιτεχνών, οι συνεργασίες με μεγάλα μουσεία και πινακοθήκες,
- οι **διαλέξεις** διακεκριμένων ομιλητών (με θέματα πολιτιστικά, οικονομικά, κοινωνικά κ.ά.),
- οι μουσικές **συναυλίες** (των Eli Yamin Blues Band, Xanthis Brass Band Project, Jazzbanistas κ.ά.),
- οι **παρουσιάσεις βιβλίων** γνωστών συγγραφέων (των Π. Τατσόπουλου, Β.Ραπτόπουλου κ.ά.),
- τα πολυθεματικά **σεμινάρια** (π.χ. Σεμινάριο Θρακιώτικης Κουζίνας, Θεραπείας Gestalt κ.ά.),
- οι οργανωμένες **παρεμβάσεις** σε μειονεκτούσες πληθυσμιακές ομάδες,
- το εμπλουτισμένο μαθησιακό περιβάλλον και οι δράσεις στα **τμήματα εκπαίδευσης** προσδιορίζουν τα ταυτοποιητικά στοιχεία του Ιδρύματος Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης.

Εικόνα 2: Χάρτης με την τοποθέτηση της Καπναποθήκης Π πίσω από τα ΚΤΕΛ της Ξάνθης.

3. Η Ακαδημία Ποίησης και Παραμυθιού

Η Ακαδημία Ποίησης και Παραμυθιού είναι ένας φορέας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με έδρα τη Βαμβακού Λακωνίας. Δημιουργήθηκε το 2014 από το «Όναρ-μέσω τέχνης για το άρρωστο παιδί» (<http://pf-academy.gr/>).

Το Όναρ, ΜΚΟ, μετά από δεκατέσσερα χρόνια συστηματικής εργασίας στα Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία της χώρας, στα ειδικά σχολεία, στα Ε.Ε.Ε.Κ και στα κέντρα πολιτών με αναπηρία, διαπίστωσε ότι το ελληνικό παραδοσιακό παραμύθι αποτελεί το κυριότερο εργαλείο στα χέρια των εκπαιδευτικών, γονιών, ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού για την ενδυνάμωση των παιδιών, την κοινωνικοποίηση παιδιών με αναπηρία και την ψυχοπνευματική τους ανάπτυξη, αλλά αποτελεί παράλληλα και μέσον διδασκαλίας. Το Όναρ δημιούργησε το 2010 το τριμηνιαίο Περιοδικό «Το παραμύθι» το οποίο διανέμεται δωρεάν σε Νοσοκομεία και Ειδικά Σχολεία, ενώ διατίθεται συνδρομητικά.

Η Ακαδημία ιδρύθηκε το 2014 στην Αθήνα αλλά από το Νοέμβριο του 2017 έκανε το μεγάλο βήμα και δημιούργησε στη Βαμβακού Λακωνίας το «Διδασκαλείο» της! Εκεί βρέθηκε ο χώρος που θα στεγάσει τις δράσεις της Ακαδημίας ώστε να γίνει τα επόμενα χρόνια πραγματικότητα ένα μεγάλο όραμα σε αυτό το σχεδόν εγκαταλελειμμένο, ορεινό χωριό της χώρας: Τη δημιουργία του «χωριού των παραμυθιών». Προς τον σκοπό αυτό οργάνωσε μεταξύ άλλων ετήσια βιωματικά επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λακωνίας, με θέμα «Γραφή και Αφήγηση του Παραμυθιού». Κατακλείδα των σεμιναρίων υπήρξε το 1^ο Παλλακωνικό Φεστιβάλ Παραμυθιού στις 26 και 27 Μαΐου 2018.

Η Ακαδημία έχει σκοπό την μελέτη, την παραγωγή και την διδασκαλία ποίησης και παραμυθιού στην νέα κοινωνική πραγματικότητα που συνεχώς διαμορφώνεται και απαξιώνει τις μορφές αυτές του γραπτού και προφορικού λόγου. Στόχος είναι η βελτίωση του εκπαιδευτικού, παιδαγωγικού και θεραπευτικού έργου και η προσέγγιση των νέων. Απαραίτητη είναι, επίσης, η ανάδειξη της κλασικής παιδείας και του λαϊκού παραδοσιακού πολιτισμού στον ποιητικό και προφορικό λόγο. Η οργάνωση και δράση προγραμμάτων με αντικείμενο την κατάρτιση και εκπαίδευση παιδιών, εφήβων και ενηλίκων σε ζητήματα κοινωνικού, παιδαγωγικού μα και ψυχολογικού ενδιαφέροντος μέσω της ποίησης και του παραμυθιού είναι βασική προτεραιότητα. Μέγα ζητούμενο είναι η προαγωγή και διάδοση της ελληνικής γλώσσας και γραμματείας και η λειτουργία των αξιών που προκύπτουν από αυτήν.

Στην Ακαδημία **διδάσκονται για ενήλικες:**

- Γραφή Παραμυθιών
 - Αφήγηση
 - Λαογραφία
 - Στίχος
 - Ποίηση
 - Μελοποίηση
 - Μουσικό παραμύθι
 - Θεατρική γραφή και παραμύθι
- και για παιδιά:**
- Αφήγηση
 - Γραφή παραμυθιών
 - Στίχος
 - Μελοποίηση.

Εικόνα 3: Το λογότυπο της Ακαδημίας Ποίησης και Παραμυθιού.

Εικόνα 4: Το Διδασκαλείο της Ακαδημίας Ποίησης και Παραμυθιού.

4. Πρακτικές πληροφορίες

Ο παρών Φάκελος για Εκπαιδευτικούς **συνοδεύει** το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποιείται στο ΙΘΤΠ με τίτλο «Αφήγηση μύθων και παραμυθιών». Ο κάθε Φάκελος **περιέχει**:

1. βασικές πληροφορίες για την κάθε **θεματική**,
2. **πληροφορίες** για τη συμμετοχή των μαθητών στους μικρούς αρχαιολόγους και
3. παραπομπή για την **αξιολόγηση** του προγράμματος.

Οι Φάκελοι είναι ελεύθερα διαθέσιμοι στην ιστοσελίδα www.guideinthrace.com (ενότητα «Προτάσεις για σχολεία»).

4.1. Συμμετέχοντες και κόστος

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα μπορεί να το παρακολουθήσει κάθε φορά **1 σχολική τάξη** (ως 30 άτομα). Το κόστος συμμετοχής για κάθε παιδί είναι **2 ευρώ**.

Για να συμμετέχει μια σχολική τάξη στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, πρέπει να προηγηθεί **συνεννόηση** με την υπεύθυνη στα τηλέφωνα 6976 478073 και 25410 91973.

Η **παρουσία** και συμμετοχή των **Εκπαιδευτικών** κατά τη διάρκεια του προγράμματος στο ΙΘΤΠ κρίνεται απαραίτητη και θεμιτή για την καλύτερη και ομαλή υλοποίησή του! Παρακαλείται ο/η υπεύθυνος/η Εκπαιδευτικός να ενημερώσει την εμπυχώτρια για **οποιοδήποτε θέμα σχετικό με τους μαθητές** που είναι απαραίτητο να γνωρίζει για την ομαλότερη διεξαγωγή της επίσκεψης (π.χ. δυσλεξία, νοητική υστέρηση, υπερκινητική συμπεριφορά κτλ.)!

4.2. Χώρος υλοποίησης

Ο χώρος υλοποίησης του προγράμματος είναι η **Καπναποθήκη «Π»** επί της οδού Καπνεργατών 9 και συγκεκριμένα το σύγχρονο και άρτια εξοπλισμένο **παιδικό εργαστήριο** που βρίσκεται στο ισόγειο (Εικόνα 5).

Ο χώρος αυτός είναι εξοπλισμένος με καρέκλες και τραπέζια, ώστε να μπορεί να φιλοξενήσει άνετα μια σχολική τάξη. Παράλληλα, υπάρχει **ελεύθερος χώρος** καθώς και τα απαραίτητα **υλικά** για τις διάφορες δραστηριότητες. Υπάρχουν, ακόμα, **χώροι υγιεινής** για παιδιά και ενήλικες.

Η Καπναποθήκη, ένα μεγάλο και επιβλητικό

Εικόνα 5: Η αίθουσα του ΙΘΤΠ όπου υλοποιείται το πρόγραμμα.

κτίριο, αποκατεστημένο κατά ένα μέρος από το ΙΘΤΠ, αποτελεί τυπικό δείγμα και συνάμα μοναδικό των **βιομηχανικών κτιρίων** του τέλους του 19^{ου} αιώνα στην πόλη της Ξάνθης.

4.3.Χρόνος υλοποίησης

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο ΙΘΤΠ διαρκεί **περίπου 1,5 ώρα** και πραγματοποιείται **καθημερινά σε 2 κύκλους**.

Α' κύκλος	09.30 – 11.00 π.μ.
Β' κύκλος	11.30 π.μ. – 1.00 μ.μ.

4.4.Στόχοι και φιλοσοφία

Μέσα από την αποσαφήνιση των στόχων του προγράμματος «Οι μικροί αρχαιολόγοι της Θράκης» γίνεται κατανοητή και η γενικότερη φιλοσοφία του, που βασίζεται στη **βιωματική και συνεργατική** μάθηση μέσα από ποικίλες δράσεις με έμφαση στη χρήση του **παραμυθιού** ως μέσου προσέγγισης του πολιτισμού και της ιστορίας. Οι στόχοι, λοιπόν, συνολικά των «μικρών αρχαιολόγων της Θράκης» και του προγράμματος «Αφήγηση μύθων και παραμυθιών» είναι:

1. να αποτελέσει η συμμετοχή στο πρόγραμμα μια πλούσια σε **ερεθίσματα** εναλλακτική προσέγγιση στη γνώση, στον πολιτισμό και στην ψυχαγωγία,
2. να **προσεγγίσουν** τα παιδιά την έννοια του **παραμυθιού** μέσα από απλές αλλά εποικοδομητικές δραστηριότητες,
3. να μάθουν **βασικά στοιχεία** για το λαϊκό παραμύθι και τους μύθους,
4. να **καλλιεργήσουν** ομαδικά τη φαντασία και τη δημιουργικότητά τους μέσα από διαδραστικά παιχνίδια,
5. να **εκφραστούν** με ποικίλα μέσα και να εμπεδώσουν με το δικό τους τρόπο τη **θέση** του παραμυθιού στην καθημερινότητά μας,
6. να **ανακαλύψουν** μέσα από παιχνίδια και δραστηριότητες ήρωες των μύθων και των παραμυθιών και
7. να καλλιεργηθεί μια θετική αντιμετώπιση προς το **παραμύθι** και την αφήγηση γενικότερα.

5. Τι γίνεται κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος

Το πρόγραμμα «Αφήγηση μύθων και παραμυθιών» έχει διάρκεια 1,5 περ. ώρας και την ακόλουθη δομή:

	Στάδιο εκπαιδευτικού προγράμματος	Διάρ- κεια
A	Καλωσόρισμα τάξης, τακτοποίηση τυχόν μπουφάν, σακιδίων στον χώρο, γνωριμία με την εμψυχώτρια.	5'
B	ΣΥΖΗΤΗΣΗ: Εισαγωγική συζήτηση για το παραμύθι και τους μύθους, τι περιλαμβάνουν κ.ά.	10'
Γ	ΑΦΗΓΗΣΗ: Αφήγηση μύθων και παραμυθιών με διαδραστικό τρόπο, γνωριμία με παραμυθοτράγουδα .	70'
Δ	Σύντομη συζήτηση/ αξιολόγηση και καταγραφή των παρατηρήσεων των μαθητών.	5'
	Σύνολο	90'

6. Αξιολόγηση

Επειδή πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και καλύτερης προσαρμογής του κάθε εκπαιδευτικού προγράμματος στις ανάγκες και επιθυμίες των συμμετεχόντων, παρακαλώ να αφιερώσετε **10 λεπτά** μετά από τη χρήση του Φακέλου για τη συμπλήρωση ενός **ερωτηματολογίου διαδικτυακά**.

Εναλλακτικά επικοινωνήστε μαζί μου (6976 478073 ή nat.michailidou@yahoo.gr), για να σας στείλω το ερωτηματολόγιο σε έντυπη μορφή. Ούτως ή άλλως, η **συμβολή** σας είναι **πολύτιμη** εξαιτίας της διαφορετικής σας θεωρητικής κατάρτισης καθώς και της πρακτικής εμπειρίας σας με τα παιδιά σε καθημερινό επίπεδο.

Όσοι συμμετείχατε στην «**Αφήγηση μύθων και παραμυθιών**» στο ΙΘΤΠ, παρακαλώ συμπληρώστε το ερωτηματολόγιο:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdjQRS6dtE9kQS7g1FrDn55HZd1u0c4iup_rR3cW2mP2QkbLA/viewform

Στείλτε στην παραπάνω διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τα στοιχεία σας, αν επιθυμείτε να ενημερώνεστε για άλλες παρόμοιες δράσεις, εκδηλώσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Όνοματεπώνυμο

Σχολείο

Τηλ. και email σχολείου

Τηλ. και email εκπαιδευτικού

7. Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Αβούρης, Δ. (2013). *Ξέχασα να σας πω...* Ακαδημία Ποίησης και Παραμυθιού.
- Αυδίκος, Ε. (1997). *Το λαϊκό παραμύθι*. Οδυσσέας.
- Βαρβούνης, Μ. (1998). *Αφήγηση και αφηγητές στα ελληνικά παραμύθια*. Καστανιώτης.
- Ιωάννου, Γ. (2008). *Παραμύθια του λαού μας*. Ερμής.
- Καπλάνογλου, Μ. (2002). *Παραμύθι και αφήγηση στην Ελλάδα. Μια παλιά τέχνη σε μια νέα εποχή: Το παράδειγμα των αφηγητών από τα νησιά του Αιγαίου και από τις προσφυγικές κοινότητες των μικρασιατών Ελλήνων*. Πατάκης.
- Κούπερ, Τζ. (1998). *Ο θαυμαστός κόσμος των παραμυθιών*. Θυμάρι.
- Λαμπρέλλη, Λ. (2010). *Λόγος εύθραυστος κι αθάνατος. Προσέγγιση στην τέχνη της αφήγησης και στην αθέατη πλευρά των μαγικών παραμυθιών*. Πατάκης.
- Μάτσας, Ν. (1979). *Το περιβόλι με τα χαμένα παραμύθια*. Εστία.
- Μαυρόπουλος, Θ. (επιμ.) (2005). *Αισώπειοι μύθοι*. Ζήτρος.
- Μέγας, Γ.Α. (2004). *Ελληνικά παραμύθια*, τόμος Α'. Εστία.
- Μέγας, Γ.Α. (1962). *Ελληνικά παραμύθια*, τόμος Β'. Εστία.
- Μερακλής, Μ. (2001). *Τα παραμύθια μας*. Εντός.
- Μερακλής, Μ. (2012). *Για το λαϊκό παραμύθι. Διδακτικές προτάσεις για νηπιαγωγούς και δασκάλους*. Διάδραση.
- Μπέτελχάιμ, Μ. (1995). *Η γοητεία των παραμυθιών*. Γλάρος.
- Τσιλιμένη, Τ. (2011). *Αφήγηση και εκπαίδευση*. Επίκεντρο.
- Χατζητάκη - Καψωμένου, Χ. και Παράσογλου, Γ. Μ. (επιμ.) (2002). *Το νεοελληνικό λαϊκό παραμύθι*. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.

Τεύχη 1-7 του περιοδικού «Το παραμύθι», Δημήτρης Αβούρης (επιμ.), έκδοση του «Όναρ-μέσω τέχνης για το άρρωστο παιδί».

